

ПОЛТАВСЬКА ДЕРЖАВНА АГРАРНА АКАДЕМІЯ
Кафедра екології, збалансованого природокористування та захисту довкілля

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Завідувач кафедри,
професор Самойлік М.С.
" 4 " вересня 2018 р

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Екологічна експертиза

спеціальності 101 Екологія
галузь знань 10 Природничі науки
ступінь вищої освіти Бакалавр
факультет агротехнологій та екології

Полтава
2018/2019 н.р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Екологічна експертиза» для здобувачів вищої освіти за спеціальністю 101 Екологія

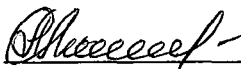
Розробник: к.с.-г.н., доцент кафедри екології, збалансованого природокористування та захисту довкілля Колеснікова Л. А.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри екології, збалансованого природокористування та захисту довкілля

Протокол від « 4 » вересня 2018 року № 2

Схвалено науково-методичною радою спеціальності «Екологія»

Протокол від « 4 » вересня 2018 року № 1

Голова (Ласло О.О.)

1. Опис навчальної дисципліни

Елементи характеристики	Денна форма навчання ЕКОЛ бд 2016
Загальна кількість годин	120
Кількість кредитів	4
Місце в індивідуальному плані студента (обов'язкова чи вибіркова)	нормативна
Рік навчання (курс)	3
Семестр	6
Лекції (годин)	12
Практичні (семінарські) (годин)	28
Самостійна робота (годин) в. т. ч. індивідуальні завдання (курсова робота) (26 годин)	80
Вид підсумкового контролю	іспит

2. Заплановані результати навчання

Мета навчальної дисципліни: формування знань теоретико-методичної бази екологічної експертизи як процесу оцінки ступеня екологічного ризику і безпеки від розміщення (розширення) господарських об'єктів, відповідності об'єктів, що підлягають експертній оцінці, вимогам екологічного законодавства, діючим нормативам, обґрунтованості заходів щодо охорони довкілля та здоров'я населення.

Завдання навчальної дисципліни: вивчення загальних вимог до проведення екологічної експертизи; нормативно-законодавчих актів про екологічну експертизу; методичних аспектів проведення екологічної експертизи; особливостей проведення екологічної експертизи як нового науково-практичного виду діяльності по оцінці механізму коадаптації природних і господарських підсистем; процедури та методики здійснення екологічної експертизи; перспектив розвитку та впровадження екологічної експертизи; оволодіння процедурою та методикою здійснення екологічної експертизи та екологічної експертизи; набуття умінь та навичок практичної реалізації екологічної експертизи.

Компетентність

загальні: знання та критичне розуміння предметної області та професійної діяльності; навички використання інформаційних і комунікаційних технологій; здатність до адаптації та дії в новій ситуації; здатність до професійного спілкування державною та іноземною мовами; здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня для донесення інформації та власного досвіду; здатність діяти відповідально та свідомо; здатність до участі у проведенні досліджень на відповідному рівні; здатність працювати в команді, використовуючи навички міжособистісної взаємодії; здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

фахові: знання та розуміння теоретичних основ екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування; здатність до оцінки впливу процесів техногенезу на стан навколишнього середовища та виявлення екологічних ризиків, пов'язаних з виробничою діяльністю.

програмні результати навчання: розуміти основні концепції, теоретичні та практичні проблеми в галузі природничих наук, що необхідні для аналізу і прийняття рішень в сфері екології, охорони довкілля та оптимального природокористування; компілювати принципи управління, на яких базується система екологічної безпеки; формувати ефективні комунікаційні стратегії з метою донесення ідей, проблем, рішень та власного досвіду в сфері екології; формувати тексти, робити презентації та повідомлення для професійної аудиторії та широкого загалу з дотриманням професійної сумлінності та унеможливлення плагіату; пояснювати соціальні, економічні та політичні наслідки впровадження екологічних проектів; усвідомлювати відповідальність за ефективність та наслідки реалізації комплексних природоохоронних заходів; поєднувати навички самостійної та командної роботи задля отримання результату з акцентом на професійну сумлінність та відповідальність за прийняття рішень; підвищувати професійний рівень шляхом продовження формальної освіти та самоосвіти; обирати оптимальні методи та інструментальні засоби для проведення досліджень, збору та обробки даних; брати участь у розробці проектів і практичних рекомендацій щодо збереження довкілля із залученням громадськості; впроваджувати природоохоронні заходи та проекти.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Процедура екологічної оцінки в Україні.

Тема 2. Теоретичні основи СЕО.

Тема 3. Етапи проходження процедури СЕО.

Тема 4. Складання звіту про СЕО.

Тема 5. Процедура оцінки впливу на довкілля планованої діяльності.

Тема 6. Алгоритм дій в межах нормативно-правових актів, що регламентують процедуру оцінки впливу на довкілля.

4. Структура (тематичний план) навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин				
	денна форма				
	усього	у тому числі			
л		п	лаб	с.р.	
Тема 1. Процедура екологічної оцінки в Україні.	27	2	4	-	15
Тема 2. Теоретичні основи СЕО.		2	4	-	
Тема 3. Етапи проходження процедури СЕО.	19	2	2	-	15

Тема 4. Складання звіту про СЕО.	16	2	4	-	10
Тема 5. Процедура оцінки впливу на довкілля планованої діяльності.	31	2	4	-	13
Тема 6. Алгоритм дій в межах нормативно-правових актів, що регламентують процедуру оцінки впливу на довкілля.		2	10	-	
Курсова робота	27	-	-	-	27
Усього годин	120	12	28	-	80

5. Теми практичних занять

№ з/п	назва теми	кількість годин
<i>Тема 1. Процедура екологічної оцінки в Україні.</i>		
1	Аналіз історії розвитку законодавства та нормативно-правових актів з екологічної оцінки в Україні.	2
2	Виконання міжнародних зобов'язань України в сфері оцінки впливу на довкілля та стратегічної екологічної оцінки.	2
<i>Тема 2. Теоретичні основи СЕО.</i>		
3	Основні теоретичні поняття стратегічної екологічної оцінки.	2
4	Зміст та основні положення Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку»	2
<i>Тема 3. Етапи проходження процедури СЕО.</i>		
5	Процедура стратегічної екологічної оцінки.	2
<i>Тема 4. Складання звіту про СЕО.</i>		
6	Механізм підготовки та порядок складання звіту про СЕО.	2
7	Процедура стратегічної екологічної оцінки в ЄС.	2
<i>Тема 5. Процедура оцінки впливу на довкілля планованої діяльності.</i>		
8	Нормативно-правові акти Верховної Ради і Кабінету Міністрів України, що регламентують процедуру ОВД.	2
9	Виконання процедури ОВД.	2
<i>Тема 6. Алгоритм дій в межах нормативно-правових актів, що регламентують процедуру оцінки впливу на довкілля.</i>		
10	Алгоритм здійснення оцінки впливу на довкілля.	2
11	Підготовка та оприлюднення повідомлення про плановану діяльність.	2
12	Процес підготовки звіту з ОВД.	2
13	Процес громадського обговорення та надання висновку з ОВД.	2
14	Моніторинг наслідків для довкілля	2
	Разом	28

6. Самостійна робота

№ з/п	назва теми	кількість годин
<i>Тема 1. Процедура екологічної оцінки в Україні. Тема 2. Теоретичні основи СЕО.</i>		
1	Законодавча база екологічної оцінки в Україні.	15
<i>Тема 3. Етапи проходження процедури СЕО.</i>		
2	Методологія проведення СЕО.	15
<i>Тема 4. Складання звіту про СЕО.</i>		
3	SWOT-аналіз екологічної ситуації в місті.	10
<i>Тема 5. Процедура оцінки впливу на довкілля планованої діяльності. Тема 6. Алгоритм дій в межах нормативно-правових актів, що регламентують процедуру оцінки впливу на довкілля.</i>		
4	Процедура підготовки повідомлення про планову діяльність, яка підлягає ОВД.	13
5	Курсова робота	27
Разом		80

7. Індивідуальні завдання

Індивідуальна робота з дисципліни «Екологічна експертиза» навчальним планом передбачена у вигляді курсової роботи.

8. Методи та критерії контролю

Одним із обов'язкових елементів навчального процесу є систематичний поточний контроль засвоєння знань та підсумкова оцінка рівня засвоєння навчального матеріалу і вміння використовувати ці знання на практиці.

Поточний контроль якості успішності здобувачів вищої освіти денної форми навчання здійснюється за видами навчальної роботи:

- виконання вправ на практичних заняттях;**
- виконання завдань самостійної роботи;**
- виконання курсової роботи.**

Форма проведення підсумкового контролю згідно з робочим та навчальним планом – іспит.

Критерії оцінювання
Критерії та шкала оцінювання виконання практичних занять

Рівні навчальних досягнень	Кількість балів	Критерії оцінювання
високий	3	<ul style="list-style-type: none"> • Робота виконана без помилок, наявний конспект практичних завдань, конспект занотовано усвідомлено, написано згідно вказаних завдань. • Показано всебічне, систематичні, глибокі знання теоретичного матеріалу теми, до якої відноситься дане практичне заняття. Проявлено здібності до самостійного поповнення знань освітнього матеріалу. У співбесідах проявлено здібності в розумінні та використанні теоретичного матеріалу і формування необхідних висновків.
достатній	2	<ul style="list-style-type: none"> • Допущено незначні помилки при виконанні письмових практичних завдань, які були виправлені після зауваження викладача. • Показано достатня теоретична підготовка до теми практичного заняття, але відповіді скорочені, наявні несуттєві недоліки у розуміннях теоретичного матеріалу. Допущено незначні помилки у співбесідах або у формуваннях висновків, які були виправлені після зауваження викладача.
задовільний	1	<ul style="list-style-type: none"> • Відсутність конспекту практичної частини, допущено принципові помилки у розуміннях теоретичного матеріалу в ході співбесіди або повне його нерозуміння. • Виявлено труднощі в практичному застосуванні питань теорії.
низький	1 - 0	Відсутність конспекту практичної частини та знань основного матеріалу курсу. Показано досить низький рівень знань теоретичного матеріалу курсу або їх відсутність.

Виконання завдань самостійної роботи

Рівні навчальних досягнень	Кількість балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень
Високий	3	Тема розкрита та підкріплена об'ємним письмовим матеріалом без помилок, з використанням значного обсягу літературних джерел, у висновках проявлено здібності в розумінні та використанні теоретичного матеріалу. Самостійні завдання зроблено без помилок, послідовно. Показано всебічні, систематичні, глибокі знання матеріалу теми, до якої відноситься дані завдання самостійної роботи.
Достатній	2	Показано достатні знання матеріалу тем, але не кожних. До деяких тем не представлений письмово теоретичний матеріал. Не доопрацьовано деякі самостійні завдання, але робота виконана в повному обсязі.
Задовільний	1	Показано досить низький рівень знань теоретичного матеріалу курсу. Значно не доопрацьовано деякі самостійні завдання, але робота виконана в повному обсязі.
Низький	0,5-0	Відсутність значної частини конспекту самостійної роботи, допущено принципові помилки у розуміннях теоретичного матеріалу.

Критерії та шкала оцінювання виконання завдань на іспит

Рівні навчальних досягнень	Розподіл балів	Критерії
Високий	20-18	Показано всебічне, систематичне і глибоке знання матеріалу. Засвоєна сутність основних понять предмету, їх зв'язок та значення для майбутньої професії. Проявлено творчі здібності в розумінні теоретичного матеріалу, розуміння процесу здійснення екологічної експертизи і формування висновків.
Достатній	17-15	Показано достатнє знання матеріалу предмету. Проявлено систематизований характер знань з питань предмету, але відповіді на питання стислі, але допущені незначні помилки в розумінні процесу здійсненні екологічної експертизи.
Задовільний	14-9	Показано поверхневе знання основного матеріалу курсу. Відповіді на питання не повні. Допущено принципові помилки у розумінні основних питань предмету.
Низький	8-1	Відсутність знань основного матеріалу курсу.

Критерії оцінювання курсової роботи на захисті

Здобувачі вищої освіти, які без поважної причини не подали курсову роботу у визначений термін або не захистили її, вважаються такими, що мають академічну заборгованість.

№	Загальна кількість балів курсової роботи до захисту	Кількість балів за захист			Сума балів на захисті	Критерії оцінювання курсової роботи на захисті
		Наявність та якість презентації	Розуміння теоретичних основ та аспектів теми дослідження	Відповіді на питання членів комісії		
1	20	2	2	2	26	Високий рівень заслугоує курсова робота, в якій повно і всебічно розкрито теоретичний зміст теми, проведено глибокий аналіз матеріалів про об'єкт дослідження, спостерігається творчий підхід до проблеми, зроблено обґрунтовані висновки. На захисті здобувач вищої освіти вільно володіє інформацією щодо отриманих результатів дослідження і відповідає на всі запитання членів комісії.
2	16	1	1	1	19	Достатній рівень заслугоує курсова робота, яка виконана на достатньо високому теоретичному рівні, тема дослідження висвітлена повно і всебічно, висновки і пропозиції сформульовані правильно, але є певні неточності, деякі помилки.
3	12	1	0,5	0,5	14	Задовільний рівень заслугоує курсова робота, яка виконана на достатньому теоретичному рівні, достатньо повно висвітлена тема дослідження, висновки в цілому правильні, але недостатньо аргументовані, а захисті студент не дав відповіді на всі запитання членів комісії.
4	Менше 12				> 12	Низький рівень з можливістю повторного захисту. Рішенням кафедри може бути запропонована нова тема та термін.

9. Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Назва теми	Види навчальної роботи здобувачів вищої освіти			Іспит	Разом по темі
	виконання вправ на практичних заняттях	Виконання завдань самостійної	виконання курсової роботи		
Тема 1. Процедура екологічної оцінки в Україні.	6	3			15
Тема 2. Теоретичні основи SEO.	6				
Тема 3. Етапи проходження процедури SEO.	3	3			6
Тема 4. Складання звіту про SEO.	6	3			9
Тема 5. Процедура оцінки впливу на довкілля планованої діяльності.	6	3			24
Тема 6. Алгоритм дій в межах нормативно-правових актів, що регламентують процедуру оцінки впливу на довкілля.	15				
Разом	42	12	26	20	100

10. Рекомендована література

Основна:

1. Бондаренко О. О. Проблемні питання нової процедури ОВД: аналіз і пропозиції / О. О. Бондаренко, Д. В. Гулевець, О. М. Гусев, К. В. Журбас, С. А. Савченко, Г. П. Проців, В. В. Шаравара // Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Серія Екологія. – Випуск 3. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2018. – С. 9–19.
2. ДБН А.2.2-1-2003 «Склад і зміст матеріалів оцінки впливів на навколишнє середовище (ОВНС) при проектуванні і будівництві підприємств, будинків і споруд» К.: Держкоммістобудування України, 2004. - 25 с.
3. Закон України "Про охорону навколишнього природного середовища" // Законодавство України про охорону навколишнього природного середовища. К.: Парламентське видавництво, 2000. – С. 3-34

4. Про стратегічну екологічну оцінку [Електронний ресурс]: Закон України від 20.03.2018 року №2354-VIII, Верховна Рада України. – <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2354-19>

5. Про екологічну експертизу [Електронний ресурс]: Закон України від 09.02.1995 року № 45/95-ВР / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/45/95-%D0%B2%D1%80>.

6. Про оцінку впливу на довкілля [Електронний ресурс]: Закон України від 23.05.2017 року №2059-VIII, Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2059-19>.

Допоміжна:

7. Про регулювання містобудівної діяльності [Електронний ресурс]: Закон України від 17.02.2011 року № 3038-VI, Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17>.

8. Шаравара В. В. Впровадження оцінки впливу на довкілля в Україні: аналіз ризиків і перспектив (громадське бачення)/В. В. Шаравара, О. О. Бондаренко, О. Г. Тарасова, Р. Б. Гаврилюк, Д. В. Гулевець, С. А. Савченко //Екологічна безпека та збалансоване ресурсокористування: науковотехнічний журнал. – № 2 (18) – Івано-Франківськ: Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу, 2018. – С. 93–105.

9. Directive 2011/92/EU of the European Parliament and of the Council of 13 December 2011 on the assessment of the effects of certain public and private projects on the environment [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://eurlex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32011L0092>.

10. Directive 2014/52/EU of the European Parliament and of the Council of 16 April 2014 amending Directive 2011/92/EU on the assessment of the effects of certain public and private projects on the environment [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://eurlex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/?uri=celex%3A32014L0052>.

11. Environmental Impact Assessment of Projects. Guidance on Screening [Електронний ресурс]. – Режим доступу: [http://ec.europa.eu/environment/eia/pdf/EI A_guidance_Screening_final.pdf](http://ec.europa.eu/environment/eia/pdf/EIA_guidance_Screening_final.pdf).

12. Environmental Impact Assessment of Projects. Guidance on Scoping [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ec.europa.eu/environment/eia/pdf/EIA_guidance_Scoping_final.pdf.

11. Інформаційні ресурси

1. <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2354-19>.

2. <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/45/95-%D0%B2%D1%80>.

3. <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2059-19>.

4. <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17>.

5. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32011L0092>.

6. <https://eurlex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/?uri=celex%3A32014L0052>.

7. http://ec.europa.eu/environment/eia/pdf/EIA_guidance_Screening_final.pdf.

8. http://ec.europa.eu/environment/eia/pdf/EIA_guidance_Scoping_final.pdf.